

ספרי' – אוצר הספרים – לויבאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מלויבאוויטש

זיטב

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כה

(תרגום חפשי)

יוצא לאור על ידי
"מכון לוי יצחק"
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שישים ושמונה לבריאה

לע"נ

הרבנית בעלת מסירת נפש וכו' מרת מאריאשא
בת הרה"ח וכו' ר' בן-ציון ע"ה שגלוב (גארעליק)
נלביע בשיבה טובה ביום כ"ף טבת ה'תשס"ז
אשת הרה"ח התמים ר' יצחק אלחנן הלוי הי"ד
בי"ר יהודא לייב ע"ה שגלוב
שנאסר לרגלי מסירות נפשו בעד החזקת היהדות
ביום ד' תשרי ה'תרח"צ ונרצח במאסרו
ביום כ"ה טבת ה'תרח"צ
ת. נ. צ. ב. ה.

*

בקשר לסיום אמירת קדיש - חג הגאולה י"ט כסלו ה'תשס"ח

*

נדפס ע"י נכדם

הרה"ח ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.
 יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.
 המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).
 שיחות הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלימה".
 מעיין חי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.
 האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770, על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.
 להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלות קהילות בשבת, בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.
 ליקוט ניגונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).
 דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.
 לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת "אהלי תורה", ניו-יורק.
 דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

ושיחת ש"פ שופטים ה'תנש"א

מדור מיוחד לספרים וחברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובת: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

א. "ואביו שמר את הדבר"

על הפסוק! ויקנאו בו אחיו ואביו שמר את הדבר" נאמר במדרש: אמר רבי לוי נטל קולמוס וכתב באיזה יום ובאיזה שעה באיזה מקום.⁵

לגבי הסיבה המחייבת את המדרש לפרש זאת מציין בעל "יפה תואר": "לפי שלא תפול שמירה במה שאין לו מציאות חוץ לנפש.. לכן פירש השמירה כפשוטה והוא שמירת הדבר בזכרונו, וכיוון ששמירת הדבר בזכרונו אינה ביד האדם לגמרי, אלא אם כן הוא מציין סימן, לכן, נטל קולמוס וכתב...".⁸

ועל אשר כתב "באיזה יום ובאיזה שעה באיזה מקום", הוא מביא פירוש נוסף: כיון שהתקווה להתגשמות חלום היא עד כ"ב שנה, כפי שלומדת הגמרא⁹ מיוסף עצמו, ויעקב ידע זאת, מסברה" – "לכן כתב היום והשעה לדעת עד מתי יש לו תקוה".

אך לפי פירושו עדיין נדרש הסבר: א על הפירוש הראשון – זמן ומקום הם פרטים מזוין

לתוכן החלום – והרי, הוא היה צריך לכתוב בראש ובראשונה את תוכן החלום; (ב) לפי הפירוש השני מתוספת השאלה: חשוב לציין את השנה והחודש, כדי לדעת, "עד מתי יש לו תקוה", מתי יסתיימו כ"ב שנה, אך אין צורך כל כך בציון היום והשעה¹⁰, ואילו הפרטים הנדרשים אינם מוזכרים כלל במדרש! בעל ה"יפה תואר" מבהיר⁶, "ומכל שכן שכתב איזו שנה ואיזה חודש", אך בכל זאת תמוה, שהמדרש משמיט את העיקר, ומסתמך על כך שיובן מעצמו.

כן תמוה גם לגבי הפירושים האחרים במדרש, הדורשים ביאור: לדוגמא, פירוש המהרז"ו המובא שם, שרבי לוי לומד, "והוא לי' למימר זכר את הדבר או האמין", ולכן הוא מבאר "שמר את הדבר על ידי שמיר", כפי שנאמר¹¹, חטאת יהודה כתובה בעט ברזל בצפורן שמיר, כיוון שהיה זה חלום של נבואה אשר "ניתן לכתוב ולדרוש כמו נבואת אדם ונה ושל אבות.. וכמו כל ספר בראשית", המבואות למאן דאמר¹² מגילות נכתבה" –

גם לפי פירוש זה מתעוררות השאלות שלעיל, שבעיקר יש לכתוב את תוכן החלום, וכן שהפרטים העיקריים בציון הזמן – השנה והחודש – חסרים.

בנוסף לכך, לפי פירושו, נדרש ביאור: במה שונה חלום יוסף, שהוא "חלום של נבואה" ולכן "ניתן לכתוב ולדרוש", שהתורה מדגישה שיעקב כתב אותו, מכל יתר הנבואות שבספר בראשית – "וכל ספר בראשית", המבואות בבראשית, אך עליהן אין נאמר¹³ שאברהם, יצחק או יעקב כתבו אותן.

ב. פתרון החלום, אחר הפה"

כדי להבין את משמעות דברי המדרש יש

(10) והרי לא מודגש במחול הנ"ל עד כו' – כעת (ראה מחול עה"פ וירא יח, יוד – תנחומא שם יג. ועוד).
 (11) ירמ' יז, א – הובא בפ' מהרז"ו שם.
 (12) גיטין ס, א.
 (13) להעיר מפרש"י גיטין שם ד"ה כתוב עלי.

(1) פירשנו לו, יא.
 (2) ב"ר פפ"ד, יב. ובילקוט עה"פ – בלי שם בעל המאמר. ולהעיר דגם לפני" בבי"ר (שם, יא) איתא מאמר ר"ל בשם ר' חמא ב"ר חנינא, וכן בבי"ר שם לאחי"ז – ר"ל בשם רבי חמא ב"ר חנינא (והובא בילקוט ובשכל טוב (א"ר לוי) בהמשך א' (ובשינוי) עם המאמר שבפנים. ע"ש). ואכ"מ.
 (3) צ"ע הכוונה – שעת החלום (הא, או הב') שעת הסיפור?
 (4) כ"ה בב"ר דפוס ווילנא (וביפ"ת, נור הקודש ועץ יוסף הנדפס – "באיזה". ובי"ל שם – גם לפני" באיזו" (בלי ו').
 (5) במדרש לקח טוב ליתא "באיזה מקום". וראה ב"ר הוצאת תיאודור-אלבק הגירסא. נטל קולמוס וכתב היום והשעה והמקום". וראה חילופי נוסחאות שם.
 (6) בהשלם. וראה לשונו ביפ"ת הקצר (הנדפס בב"ר הוצאת ווילנא).
 (7) ומציין למ"ש בעל העקידה שער צ.
 (8) ובעץ יוסף לבי"ר שם: מדאמר שמר את הדבר משמע ששמרו וכתבו בפנסקו.
 (9) ברכות נה, ריש ע"ב. והוא מאמר ר' לוי בעל המאמר דנטל קולמוס כו' דבי"ר כאן. ולהעיר דבמדרש לקח טוב שם משיח, מיכן אמרו חכמים לעולם יצפה אדם לחלום טוב עד כ"ב שנים".
 (9) ומציין למ"ש בעל העקידה שער צ.

בנוסף לכך, כיון שיעקב התבטא בתמיחה²⁴, ואף יותר מכך „ויגער בו אביו” – „להוציא הדבר מלב בניו שלא יקנאוהו”²⁵, לכן לאחר מכן, ובהמשך לכך – „ואביו שמר את הדבר”, ש„נטל קולמוס וכתב באיזה יום...” – כהמשך וביאור פתרון החלום²⁶ לאמיתותו – כדי ש„אחר הפה” של פתרון יעקב יפרוש כתמיחה קיימת ומשמורת, והוא יקויים בודאי.

לפי זה יש לומר, שמשום כך לא היה הכרחי לכתוב את תוכן החלום, מפני שאת זאת הוא כבר פתר, והכתיבה היא רק כדי לאשר שכוונתו בפתרון היא לקיים הדבר ואימותו²⁷.

אך עדיין אין מובן: מדוע בחר יעקב לרשום דוקא פרטים אלו – „באיזה יום ובאיזה שעה באיזה מקום”?

ג. הבן נמשך ממוח האב

ויש לומר את הסבר הדברים: יש לבאר תחלה את הענין²⁸ של „מעשה אבות סימן לבנים”²⁹. הסימן ונתנית הכוח³⁰ לכל קורות הבנים, אצל בני ישראל במשך הדורות, הם על ידי מעשי שלושת האבות³¹ – אברהם ויצחק ויעקב.

והקשר בין „מעשה אבות” לבין „מעשה” בנים דומה לקשר שבין אב לבן כאן למטה, אשר יש בו שלושה שלבים³²:

(24) ולהעיר מוהר פרשתנו (שם), סע”א ואלך ובניצוצי אורות ובהמובא בניצוצי זהר (שם) בנוגע חלום הא’ דלפי שאמרו פתרון החלום בלשון תמי’ המלוך תמלוך כו’ „גרמו לי’ לסלקא חלמי’ תרין ועשרין שנין דאתעכב”.

(25) שם לו, יוד ובפרש”.

(26) ראה פני דוד להתידי”א פרשתנו אות כד. שם אות טז)

(27) להעיר מש”ך עה”ת ר”פ עקב סד”ה ובווהר כו’.

(28) ראה לקו”ש [המתורגם] חט”ו ע’ 82. ושי”ג.

(29) רמב”ן עה”ת לך יב, ו. ובכ”מ – נסמנו בלקו”ש שם הערה 10.

(30) ע”ד סימני טהרה דבהמה שלא רק מבררין אלא עושים טהרה. – ראה צפע”נ על הרמב”ם ריש הל’ מאכלות אסורות. לקו”ש [המתורגם] ח”א ע’ 210 ואלך ובהנסמנן שם הערה 1.

(31) אף שלגבי בנים דלאחרי מ”ת נכלל במעשה אבות גם מעשה השבטים (ראה במקומות שנסמנו בלקו”ש חט”ו שם הערה 12). ולהעיר דאין קורין אבות (סתם) אלא לשלשה (ברכות טז, ב. וראה תו”א ר”פ ורא. וראה גם לקו”ש ח”י ע’ 97 ואלך ובהערות שם).

(32) בכל הבא לקמן – עיין תניא פ”ב.

להקדים ולבאר תחלה את השאלה הפשוטה¹⁴: כיון שיוסף ידע שאחיו שונאים אותו, וישנאו אותו¹⁵, מדוע סיפר להם את חלומותיו, והרי היה עליו לדעת שזה יעורר אצלם שנאה רבה יותר? ובמיוחד, שלמרות שלאחר ספור החלום הראשון „ויסיפו עוד שנאו אותו”¹⁶ – בכל זאת סיפר להם את החלום השני?¹⁷

אחד ההסברים המבוארים בדברי המפרשים¹⁷ הוא, שאדרבה: יוסף ידע שאחיו שונאים אותו, וכאשר חלם ש„קמה אלומתי וגם נצבה והנה תסביגה אלומתיכם ותשתחוין לאלומתי”¹⁸, וביודעו ש„כל החלומות הולכים אחר הפה”¹⁹, כפי פתרון החלום, וגם כאשר הפתרון פשוט וגלוי ביותר, יכול ה„פה” לפותרו באופן שהיא חפץ, לכן „ויאמר אליהם שמעו נא החלום הזה אשר חלמתי”²⁰, כדי שיפתרו לו את חלומו כפי שרצוי להם²¹.

אך עדיין דרוש הסבר – כיון שהשבטים פתרו את החלום – „המלוך תמלוך עלינו אם משול תמשול בנו”²², מדוע לא פתרו גם את החלום השני?

ומצד שני – לגבי יעקב: הוא פתר רק את החלום השני, ואין אנו מוצאים אפילו שיוסף סיפר ליעקב את החלום הראשון.

ויש לומר, שלכן²³ פתר יעקב את החלום השני – „הבוא נבוא אני ואמך ואחריך להשתחוות לך ארצה”, משום שנתר ללא פתרון השבטים.

(14) ראה אברבנאל שאל הי”א. אוה”ח לו, ה.

(15) פרשתנו לו, ד.

(16) שם; ה; ת.

(17) ראה אברבנאל כאן. אוה”ח שם. גו”א לו, יוד (ובשפ”ח שם (בשם מהרש”ל) – אלא דשם שרצה שיפתרו אותו לטוב, שיהי’ מלך. ועד”ו בש”ך עה”ת שם, ו) – ולהעיר דברש”י אין אפילו רמז לכ”ז! וכן – שבהערות דלהלן.

(18) לו, ז.

(19) ברכות שם בסוף העמוד. וראה גם שם נו, א.

(20) לו, ז.

(21) ראה זהר פרשתנו קפג, ריש ע”ב: דאלמלא אינון דאהפכו לי’ לגוונא אחרא הכי מתקיים. וראה פי’ אור החמה שם.

(22) לו, ת.

(23) ראה במקומות שבהערה 17. צפע”נ עה”ת פרשתנו לו, יוד. וראה גם ש”ך עה”ת שם, ט.

לעילוי נשמת

ר' שלמה ב"ר יוסף ע"ה קרמרמן

נפטר ביום ט' מ"ח ה'תשס"ח

ת. נ. צ. ב. ה.

ולזכות

זוגתו מרת רבקה לאה בת יוכבד תחי' קרמרמן

לאורך ימים ושנים טובות עד ביאת

גואל צדק, ומתוך בריאות הנכונה

נדפס ע"י ילדיהם

ר' עמוס וזוגתו מרת ר' שא שיחיו נסים

ומשפחתם שיחיו

א) האופן שבו הבן עדיין כלול במוח האב. שם אין מציאות הבן קיימת בגלוי, ועל-אחת-כמה זוכמה אין התחלקות לאיברים. כולו מציאות אחת – חלק ממוח האב.

ב) האופן שבו הבן נפרד ממוח האב ונעשה מציאות עצמאית, עם רמ"ח איברים וש"ה גידים. אמנם, כל מציאות הבן, נמשך ממוח האב, שאפילו צפרני רגליו נתהוו מטיפה זו ממש, אך בכל זאת הוא נעשה למציאות נפרדת בפני עצמה.

ג) השלב האמצעי המקשר בין השלב שבו נמצא הבן בשרשו במוח האב לבין השלב שבו נעשה הבן למציאות בפני עצמה, שזוהי תקופת היות הבן עובר במעי אמו³³. אז מתחילה מציאותו להיות כדבר בפני עצמו³⁴, האיברים מתחלקים והבן עובר משלב לשלב עד "ירדה ממדרגה למדרגה להשתנות ולהתהוות ממנה צפרנים". אך כל זה עדיין המשך באותו מקום של טיפת מוח האב הנחלקת לאיברים.

ולכן גם לאחר מכן, ובמשך כל ימי חייו, קשור הבן עם כל פרטי איבריו אל מוח האב, כפי שאומר אדמו"ר הזקן בתניא³⁵ אפילו לגבי צפרניו של הבן: „וגם עכשיו בבן יניקת הצפרנים וחייתם נמשכת מהמוח שבראש (הבן)³⁶”, שהמוח שבראש הבן הוא טיפת מוח האב³⁷.

ד. מעשה אבות סימן לבנים

דומה לכך ומעין זה הוא הקשר שבין האבות של כלל ישראל לבין העבודה הכללית של ישראל במשך הדורות:

בתחלה ישנו השלב שבו הבנים כלולים באבות, אשר „אין קורין אבות אלא לשלשה”³⁸, ובמיוחד יעקב „בחור

(33) מציאות נפרדה – בבטן האם.

(34) ממוח האב. אף שלכמה דיעות ודינים עובר ירך אמו הוא (ראה שד"ח כללים מע' ע' כלל סב).

(35) שם.

(36) ראה ליקוט פירושים כו' לתניא שם ע' פא סניז.

(37) ראה ליקוט פירושים שם. וראה גם שם ע' צו ד"ה עודנה קשורה.

(38) ברכות טז, ב. וראה גם זח"א רטו, סע"ב.

שבאבות³⁹, ו„שופריו, דיעקב מעין שופריו, דאדם הראשון”⁴⁰, הוא כולל את כל הנשמות⁴¹. מצד דרגה זו אין התחלקות אמיתית בעבודת הבנים, אלא הכל חלק מן הכלל – מעשה האבות.

לאחר מכן ישנו השלב שבו הופכים הבנים למציאות בפני עצמה. כלומר, העבודה של כל ישראל במשך כל הדורות, החל מגלות וגאולת מצרים ובמשך כל שית אלפי שנים הוא עלמא – אופנים שונים ודרכים מחולקות בפועל בעבודת ה'.

ויש השלב האמצעי המקשר את האבות ומעשה אבות עם הבנים ועבודתם, וזאת על ידי השבטים בני יעקב. אמנם, אצל השבטים כבר התחילו הבדלי הדרגות של הנשמות בעבודת ה'⁴², הנחלקות לשנים עשר שבטים, שנים עשר שערים ודרכים בעבודת ה' וכל אחד במסילתו יעלה⁴³, אך כיוון שבדרגתם ובעבודתם קיימת פעולת יעקב אביהם, הרי על ידי כך נעשה ומתקיים הקשר שבין הפרטים – עבודת הבנים, לבין ה"כלל", מעשה אבות.

ה. חלומות יוסף – התחלה לגלות ולגאולה

וזהו החידוש בפרשת וישב:

בפרשות הקודמות בתורה, החל מפרשת לך, מסופר על האבות, ועל כל הפרטים של מעשי האבות. אך החידוש בפרשת וישב הוא, שמתחיל הספור אודות השבטים ופעולותיהם, כפי שהם בפני עצמם.

(39) ב"ד פע"ז, א. וראה זח"א קיט, ב. קמו, ב. ועוד. וראה גם שם פרשתנו קפ, א (ועוד): שלימו דאבהן.

(40) ב"מ פד, א. ב"ב נח, א. זח"א לה, ב. קמב, ב. ועוד.

(41) אגה"ק ס"ו (קיא, סע"ב). דרמ"צ כט, א. ובכ"מ. (42) ולהעיר דהתחלקות השבטים ונתינת השמות להשבטים (שבוה מתבטאה עבודת כא"א בפ"ע) באה בפועל ע"י האמהות – ראה לקו"ש ח"י שם. ועפ"י תומתק השייכות להמשל הנ"ל סעיף ג, דהתחלת מציאות הבן והתחלקות אבריו באה ע"י שהותו תשעה חדשים בבטן האם.

(43) שלכן קרי"ס ה' ל"ב גורים (ראה לקו"ת צו יז, רע"א. מאמרי אדה"ו – פרשיות ח"א ע' רנט ואילך. ועוד) וכן חלוקת א"י הייתה ל"ב שבטים (ראה לקו"ת מסעי צד, א ואילך (ננסמן בלקו"ת צו שם). ועוד. וראה לקו"ש ח"ז ע' 11 הערה 39).

נד.

האמור לעיל שייך במיוחד לתקופתנו זו – שהתקוה והאני מאמין בכל יום שיבוא היא ביתר שאת וביתר עז, ועד שנראה במוחש הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

* * *

המצוה שיש לה סגולה מיוחדת לקרב את הגאולה, היא, מצות הצדקה – „גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה”¹.

ומזה מובן שיש להוסיף עוד יותר במצות הצדקה, ומה טוב שההוספה בצדקה תהי' תיכף ומיד, כדי שגם הגאולה (שבאה ע"י מצות הצדקה) תבוא תיכף ומיד.

ובפרט שכיון ש„אין גו' אתנו יודע עד מה"ז, הרי יתכן שהדבר היחיד שחסר להבאת הגאולה אינו אלא נתינת מטבעות אחדות לצדקה!...

ובלשון הרמב"ם² – פס"ד להלכה – „צריך כל אדם שיראה עצמו . . . וכן כל העולם חציו וזכאי וחציו חייב . . . עשה מצוה אחת הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה”, היינו, שפעולתו של יהודי אחד, מבוגר או ילד, שנותן פרוטה אחת לצדקה, גורמת לו ולכל העולם „תשועה והצלה” דגאולה האמיתית והשלימה.

(משיחת נר א' דחנוכה תשנ"ב – במעמד „פרסומי ניסא” עולמי)

(1) ב"ב יו"ד, א. וראה תניא פל"ז.

(2) תהלים עד, ט.

(3) הל' תשובה פ"ג ה"ד.

„פרסומי ניסא“, צו מפרסם זיין באַ זיך און ביי אַנדערע, ובכל מקום ומקום – די נסים וואָס דער אויבערשטער טוט מיט אונז, וויסנדיק אַז דערמיט איז פאַרבונדן די גאולה האמיתית והשלימה!

(משיחות ש"פ וישב, כ"ג כסלו, מבה"ח טבת תשנ"ב)

דובר פעמים רבות לאחרונה, ובפרט בזמן האחרון, כי על פי כל הסימנים, הרי דורנו הוא הדור האחרון של הגלות, וממילא הדור הראשון של הגאולה, שהלא כבר סיימו את כל עניני העבודה וכבר עומדים מוכנים לגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו, תיכף ומיד ממש.

...על פי המדובר לעיל (וכמה פעמים), שלפי כל הסימנים, כבר סיימו את כל הברורים, הרי מובן מדוע נמצאים אנו כבר בזמן הגאולה.

* * *

ועוד והוא העיקר: ההכרה וההוראה ונתינת השבח לה' על הניסים שהוא עושה, נוסף על היותם ענין של הכרת טובה – ה"ז גם נוגע לביאת משיח צדקנו בגאולה האמיתית והשלימה, כפי שהגמ' אומרת: "ביקש הקב"ה לעשות חוקי משיח... אמרה מידת הדין לפני הקב"ה... חוקי שעשית לו כל הניסים הללו (שניצל מסנחריב ונתרפא מחליו) ולא אמר שירה לפניך תעשהו משיח."

על פי זה מובן בענינו, שפרסומי ניסא של הניסים שעושה הקב"ה בזמננו, הרי זה נוגע להבאת הגאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש!

ומזה – הוראה עיקרית:

מאחר שנמצאים כבר לאחר (סיום) כל הענינים, והגאולה עדיין לא באה – דבר נכון ביותר הוא לעסוק בענין של "פרסומי ניסא", לפרסם לעצמו ולזולתו, ובכל מקום ומקום – את הניסים שהקב"ה עושה עמנו, מתוך ידיעה שבזה קשורה הגאולה האמיתית והשלימה!

ולכן גם תוכן הפרשה הוא הגורם וההתחלה של הירידה לגלות מצרים – כדברי חז"ל⁴⁴ על הפסוק⁴⁵, "וישלחו מעמק חברון" – "בעצה עמוקה של אותו צדיק שקבור בחברון דכתיב⁴⁶ ידוע תדע כי גר יהיה זרעך", ופירש רש"י⁴⁷, "והוא תחלת סיבת ירידת ישראל למצרים". ובכך מתחילה הפרשה כולה, כפי שמפרש רש"י⁴⁸, "אלה תולדות יעקב יוסף – ואלה של תולדות יעקב, אלה ישוביהם וגלגוליהם עד שבאו לכלל ישוב סיבה ראשונה יוסף בן שבע עשרה... על ידי זה נתגלגלו וירדו למצרים"⁴⁹ –

כי עבודתם העיקרית של הבנים קשורה לגלות ולגאולת מצרים, שהרי גלות מצרים כוללת את כל שאר המלכויות⁵⁰ והגלויות⁵¹, וגאולת מצרים היא השרש וכוללת את כל שאר הגאולות⁵².

(44) סוטה יא, רע"א (הובא בפרש"י פרשתנו לו, יד – בשינוי ל' קצת). ובב"ר (פרשתנו) שם, יג – בשינויים. וראה לקמן הערה 49. ובהורא פרשתנו קפד, א: וכי יעקב שלימא דהוה רחיס ל' ליוסף כו' והוה ידע דכל אחיו הוו סנאין ל' אמאי שדר ל' לגבייהו אלא איהו לא חשיד עלייהו דהוה ידע דכלהו הוו זכאין ולא חשיד לון אלא גרים קב"ה כל דא בגין לקיימא גורא דגור בין הבתרים (ראה לקוטי לוי"צ ליהר שם – ע' קמז*). השינויים בין הגמרא והוהר – נתבאר בשיחת מוצש"ק פ' וישב תשל"ט. (45) פרשתנו שם. (46) לך טו, יג. (47) סוטה שם ד"ה וישלחוהו. (48) לו, ב. (49) וראה שבת י, ב: לעולם אל ישנה אדם בו בין הבנים שבשביל משקל שני סלעים מילת שנתן יעקב ליוסף יותר משאר בניו נתקנאו בו אחיו ונתגלגל הדבר וירדו אבותינו במצרים (וראה שם תוד"ה ה"ג ונתגלגל*). ובתנחומא פרשתנו ג בסופו: אר"י מחשבה עמוקה נטלת עם אברהם בין הבתרים כו', וממשיך. אמר רבי יהודה ב"ר שלום.. חשב היאך להורידן בכבוד והביא עליה שיהאב יעקב ליוסף וישנאוהו אחיו ומכרוהו כו' וירד יעקב ובניו". ועד"ז שם ד.

(50) דכל המלכויות נק' ע"ש מצרים (ב"ר פט"ו, ד). (51) ראה ל"ת להאריז"ל ר"פ תצא. ספר הליקוטים שם. וראה לקוטי [המתורגם] חט"ז ע' 96. (52) דבגאולת מצרים נתחדש ענין פתיחת הצינור דגאולה (ד"ה כימי צאתך תש"ח רפ"ב). וראה גבורות ה' למהר"ל פס"א בתחלתו.

יוצא מכך, שבפרשת וישב מופיע המעבר בין מעשי האבות לבין מעשי הבנים, שעבודת הבנים היא בשתי תקופות ועבודות – גלות וגאולה.

וזהו ההסבר לכך שהפרשה מתחילה בחלומות יוסף, והמשמעות הפנימית אינה רק ההוראה למלכות יוסף במצרים, אלא זוהי נבואה גם לגבי קיום ברית בין הבתרים באופן כללי – הגלות והגאולה⁵² של ישראל⁵³.

– הענינים האחרים המופיעים בפרשה, הרי הכוונה שבהם, שהיא הסיבה ליישום גזירת בין הבתרים, אינה מופיעה בגלוי בדבריהם ובמעשיהם של יעקב ושל השבטים. ואילו בחלומות יוסף, שהם נבואה, כדלעיל, נכללים מעשי הבנים באופן כללי⁵⁴.

1. הקנאה – במעלת עבודת יוסף

לפי זה ניתן להבין גם את הענין של "ויקנאו בו אחיו ואביו שמר את הדבר":

כל השבטים היו "שבטי י"ה", ומובן, ששנאתם וקנאתם כלפי יוסף לא היו שנואה וקנאה כפשוטן, ח"ו וח"ו, ובמיוחד שבפסוק כאן, לאחר ספור החלומות, נאמר "ויקנאו בו

(52*) ראה ב"ר פרשתנו (ר"פ פה): שבטים היו עסוקין במכירתו של יוסף ויוסף ה' עסוק כו' ראוהו ה' עסוק כו' ויעקב ה' עסוק כו' ויהודה ה' עסוק כו' והקב"ה ה' עוסק* בורא אורו של מלך המשיח. ומובן מזה דמאורעות הפרשה היו לא רק הקדמה ליירידת ישראל למצרים אלא לכללות סדר (עבודת ישראל בהגלות עד להגאולה שע"י מלך המשיח. (53) ראה גם לקוטי [המתורגם] ח"ה ע' 183 ואילך ובהערות שם. (54) כי בהענינים שהיו קשורים בפעולות יעקב – כמו וישלחוהו מעמק חברון, צ"ל שלא תלבושו בגלוי בידעו של יעקב, ולכן מפרשים רז"ל (סוטה שם) בעצה עמוקה של אותו צדיק – אברהם (ראה לקוטי שם ע' 184 – בשוה"ג להערה 19)*; ועד"ז מה שישראל אהב את יוסף מכל בניו (כמרו"ל הנ"ל הערה 49), משא"כ בנוגע לחלומותיו של יוסף שהם נבואה מלמעלה ואינו ענין שמכריח בחירת ופעולת האדם, וע"י פתרון הפה אפשר לשנותה. וכו'.

(* כ"ה בב"ר לפנינו וביק"ש "מביא אורו" (נחסר שם: יוסף ה' עסוק כו' ויעקב ה' עסוק). ובב"ר רוצאת אלבק: הקב"ה בורא אורו. וראה חילופי נסחאות שם. (* ובפרט לפי חזר הנ"ל הערה 44.

נג.

מ'האָט גערעדט מערערע מאָל לאַחרונה און בפרט אין דער לעצטער צייט, אַז לויט אַלע סימנים איז אונזער דור דער לעצטער דור פון גלות ובמילא דער ערשטער דור פון גאולה, וואָרום מ'האָט שוין פאַרענדיקט אַלע עניני העבודה און מ'שטייט שוין גרייט צו דער גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו תיכף ומיד ממש.

... ע"פ המדובר לעיל (וכמה פעמים), אַז לויט אַלע סימנים האָט מען שוין פאַרענדיקט אַלע בירורים, איז מובן פאַרוואָס מ'האָלט שוין באַ דער גאולה.

* * *

ועוד והוא העיקר: די הכרה והודאה ונתינת שבח לה' אויף די נסים וואָס ער טוט, איז נוסף אויף אַן ענין של הכרת טובה – איז דאָס נוגע צו ביאת משיח צדקנו בגאולה האמיתית והשלימה, ווי די גמרא זאָגט: „ביקש הקב"ה לעשות חזקי משיח... אמרה מדת הדין לפני הקב"ה... חזקי שעשית לו כל הנסים הללו (שניצל מסנחריב ונתרפא מחליו) ולא אמר שירה לפניך תעשהו משיח“.

עפ"ז איז מובן בעניננו, אַז פרסומי ניסא פון די נסים וואָס דער אויבערשטער טוט בזמננו – איז נוגע צו ברענגען די גאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש!

דערפון האָט מען אַרויס אַ הוראה עיקרית:

וויבאַלד מ'האָלט שוין נאָך אַלע ענינים, און די גאולה איז נאָך ניט געקומען – איז אַ דבר נכון ביותר צו טאָן אין דעם ענין פון

(1) סנהדרין צד, א.

(2) פרשיי שמ.

אחיו, כמו, ותקנא⁵⁵ רחל באחותה⁵⁶, לומר שהם ראו בחלומות אלו מעין הוראה מלמעלה לגבי מעלות יוסף וכדומה⁵⁷ – אלא⁵⁸ שנאתם וקנאתם היו חלק מעבודת ה' – „מעשים טובים“⁵⁹: כאשר נחלקו הדרגות בין בני ישראל – הן מצד הגברא, שלאחר האבות היו דרגות שונות בעבודת ה' אצל השבטים, והן מצד התקופה וההפצא והעבודה הרוחנית – שבירידת ישראל למצרים החל קיום ברית בין הבתרים לבנים ולכן התחילה אצלם העבודה של גלות וגאולה⁵² –

אז החל להיות „מורגש“ השוני של אופני העבודה, ואצל כל אחד הודגשה המעלה של הדרגה והעבודה המיוחדת שלו⁶⁰. ולכן כאשר מתגלית בחלומנו של יוסף ההוראה מלמעלה אודות עבודתו של יוסף⁶¹, שדוקא באמצעותו מבוצעת עבודת בני ישראל בגלות⁶² שתביא לאחר מכן את הגאולה – נגרם, ויקנאו בו אחיו⁶³, על כך שכוונת הקדוש-ברוך-הוא מתגשמת דוקא באופן עבודתו של יוסף, למרות שגם דרכי העבודה שלהם הן דרכים אמיתיות בעבודת ה'.

(55) ויצא ל, א – ובפרש"י שם, פשוטו של מקרא.

(56) ע"ד קנאת סופרים תרבה חכמה (כ"ב כא, א) ועוד.

וראה אה"ת להצ"צ ע"פ (בראשית כרך א' ריה, א ואילך).

(57) ראה אברבנאל שם. ועוד.

(58) וראה וזר שבהערה 44.

(59) להעיר מש"ך עה"ת פרשתנו לו, ט סופו: מצאתי

כתוב שאמר ויקנאו בו, לא אמר אותו כמו שאמר ויקנאו אותו פלשתים, בו בחלוף א"ת ב"ש שי"ן פ"ה ועם ה' אותיות גימ' שכינה, והנעלם ה"ס שכינה תתאה ולזה

נתקנאו בו אחיו. וראה גם מאמרי אדה"ז – פרשיות ח"א ע' רח. תו"ח ס"פ ויגש (צד, ד).

(60) להעיר גם ממשנת (לקו"ש ח"ז ע' 342 ואילך.

חכ"ב ע' 139 ואילך) במדול" (יבמות סב, ב) בנוגע לתלמידי רע"ק ש"לא נהגו כבוד זה לזה". וראה גם לקו"ש

חכ"ב ע' 88 בבאור מדול" (ב"ב עה, א) שלעת"ל כל אחד ואחד נבחר מחופתו של חברו.

(61) ראה נחמד למראה לב"ד ריש פרשתנו פפ"ד, ט (ח).

(62) ראה בארוכה תו"א ויגש מד, א"ב (תו"ש שם צג, א ואילך. ועוד) דבסדר השתלשלות עתה יוסף הוא למעלה

מיהודה [אלא דשם מדובר בבחי' יוסף לגבי יהודה, ולכן עשרת השבטים שייכים ליוסף; אבל בפרשיות הרי בבחי' זו ישנן כמה מדרגות (עשר)].

וראה לקו"ש חכ"ב ע' 252 ואילך.

(63) להעיר שאפילו לעת"ל צדיק נבחר מחופתו של חברו

(ראה לעיל הערה 60).

זהו ענין חשוב אחד, שרצון העליון מתממש, שמתגשמת כוונתו של הקדוש-ברוך-הוא להיות לו דירה. ולכן: א) אין השיבות והדגשה על העובד, אלא על העבודה.

ב) בכל עבודה מורגש שהיא חלק ומביאה לידי יישום הכוונה הכללית.

ז. נטל קולמוס וכתב...

לפי זה יובן החידוש של רבי לוי, האמור שיעקב „נטל קולמוס וכתב...“: בכך גרם יעקב, שכשם שאצלנו, ב"מעשה אבות", החשיבות היא של „שמר את הדבר“ – כך יכול להיות ויהיה בפועל בעבודתו הפרטית של כל אחד מבני ישראל במשך הדורות.

וזהו המשמעות של „וכתב באיזה יום ובאיזה שעה באיזה מקום“: יעקב קבע את כל הבדלי הדרגות בעבודת הרוחנית בנקודת זמן אחת, ובנקודת מקום אחת, ונקודה זו כוללת את כל הדרגות ודרכי העבודה השונות בכל התקופות ובכל המקומות⁶⁴.

ולכן אין הוא אומר „וכתב השנה והחודש“, אלא – יום⁶⁵ ושעה (מלשון הביטוי „באותה

(64) ראה תו"ש פרשתנו כאן אות צב (מכת"י רמזי ר"י) בהמשך לדברי ר"ל – „וזהו שמר רש"י“.

ועפ"ז י"ל שהוא ע"ד המבואר בד"ה פנים בפנים תרנ"ט (סה"מ תרנ"ט ע' קצא ואילך) ענין הממוצע בין משפיע ומקבל [ועד"ז למעלה הממוצע דצמצום הראשון].

לכד – והוא בחי' רשימו, רושם מכללות האור – דנקודה זו נושאה בעצמה כל הפנימיות והעצמיות דהשכל ההוא.

עיי"ש. משא"כ כמו שהוא במעשה אבות מצ"ע י"ל שהוא ע"ד מה שלפני הצמצום שיער בעצמו בכח כל מה שעתידי להיות בפועל. וצ"ע ואכ"מ.

(65) וצ"ע כתבו גם „יום“. ואפ"ל עפמחול" דכל יומא

בי"ט כסלו דשנה זו מלאו קצ"ב שנה להגאולה די"ט כסלו בפעם הראשונה (ה'תקנ"ט-ה'תנש"א), שמספר קצ"ב הוא (א) אותיות „קבץ“, שמרמז שכבר נסתיימה היי העבודה דזמן הגלות בקיבוץ ואסיפת הניצוצות (שבשביל זה הגלה הקב"ה את ישראל לבין האומות) שבכל העולם כולו (עם כל פרטי השינויים שבהם – קבץ שנה, מלשון שינוי, שכוללת כל השינויים האפשריים¹¹), וגם (ב) „קצב“ – מלשון קצבה והפסק, ו„קצב שנה“, קצבת זמן, היינו, שכבר נפסק ונקצב ונסתיים הזמן (וכל עניני העבודה שפעלו בזמן זה) דהפצת המעיינות חוצה שהתחיל בי"ט כסלו לפני קצ"ב שנה, ומוכנים כבר לקיום ההבטחה שכשיפוצו מעיינותיך חוצה אתי מר דא מלכא משיחא.

וזהו א' הטעמים להדפסת ספר התניא (תושב"כ¹² דתורת חסידות חב"ד) בהוצאה חדשה (ובפורמט גדול) וחלוקתו לכא"א מהאנשים והנשים והטף בקשר ובשייכות ל„חג הגאולה י"ט כסלו קצב שנה"נו – כדי להדגיש בפועל ובגלוי לעיני בשר שלימות העבודה דיפוצו מעיינותיך חוצה במשך קצב שנה, סוף זמן הגלות, „קץ" הימים" („קץ דשמאלא“, סוף הגלות), ותיכף ומיד באים ל„קץ הימין" (קץ הגאולה).

(משיחות ש"פ וישב, כ"א כסלו תנש"א)

- (10) „קבץ“ – לשון עבר, ולא „קובץ“ (בתוספת וא"ו) בלשון הוו (שיכול להמשך עוד ו' חדשים).
- (11) עבוה"ק ח"ד פ"ט. אוה"ת מקץ שלח, סע"ב. ועוד.
- (12) ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ד ע' רסא ואילך. וש"נ.
- (13) כפי שנדפס ע"ג השער דספר התניא.
- (14) ראה זח"א נד, סע"א. ר"פ מקץ. איכ"ר פ"ב, ו – הובא ונת' באוה"ת ר"פ מקץ.

שעה" שמשמעותו בדברי חז"ל היא רגע וכן משך זמן שנקודתו אחת⁶⁶, כדי לבטא את נקודת הזמן בענין זה,

ומצד פעולה זו ניתן לחוש אצל הבנים בכל זמן ובכל מקום בנקודה ובתמצית של עצם העבודה כפי שהיא מצד האב, ומכך נובעים שני ענינים שהוזכרו לעיל: א) אין כל כך חשיבות למציאות העובד, אלא חשובה העבודה כשלעצמה, שהיא רצון העליון. ב) שכל פרט בעבודה חשוב לתכלית הכללית של עשיית דירה לו יתברך בתחתונים, כאשר „והיה⁶⁷ ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד“.

ח. „ואביו שמר את הדבר“ – חיבור המעיין ל„חוצה“

ידוע⁶⁸, שפסוק זה „ויקנאו בו אחיו ואביו שמר את הדבר“ קשור לאדמו"ר הזקן ולגאולת י"ט כסלו.

וכיוון שכל הענינים הקשורים לרבותינו נשיאינו ודאי מדויקים לחלוטין, יש לומר, שהמשמעות של „ואביו שמר את הדבר“ בקשר לאדמו"ר הזקן כוללת גם את החידוש של „ואביו שמר...“ לפי פירוש המדרש ש„נטל קולמוס וכתב...“.

וההסבר לכך הוא:

ידוע, שאצל הבעל-שם-טוב ואצל המגיד ממוזעריטש, אבות החסידות⁶⁹, היתה החסידות באופן כללי, אשר לכן הבעל-שם-טוב והמגיד קשורים בסדר הספירות לשתי הדרגות של ספירת הכתר, „עתיק“ ו„ארץ⁷⁰“. ואדמו"ר הזקן חידש על ידי גילוי תורת חסידות חב"ד את התלבשות תורת החסידות בהשגה ובהבנה שכלית⁷¹, שמצד התלבשות זו – בפנימיות

עבד עבדתי (זח"א רה, סע"א. זח"ג צד, רע"ב. וראה זח"א רסד, ב).
 (66) וראה לקו"ש ח"ב ע' 86, הערה 4, 8.
 (67) זכר"ל יד, ט.
 (68) ראה קיצורים והערות לתניא ע' קכ. אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ. ח"ד ע' רסב"ג.
 (69) ראה לקו"ד ח"א (כב, א) בנוגע ברכת שעשה נסים לאבותינו (שאמר אדה"ו), שהם הבעש"ט והה"מ.
 (70) ספר השיחות תש"ה ע' 60.

נוצרת התחלקות לפרטים בעבודת ה' לפי דרך החסידות, עד אשר כל עבודה היא כענין בפני עצמו⁷².

אך גילוי תורת החסידות חב"ד על ידי אדמו"ר הזקן לא גרמה ח"ו לירידה באור החסידות עקב התלבשותו בהשגה שכלית, לעומת מה שהיה אצל אבות החסידות הכללית – אור כללי – אלא אור החסידות נמשך כמו שהוא בהשגה שכלית⁷³.

זוהי המשמעות של יפוצו מעיינותיך חוצה⁷⁴, הפצה שהתחילה בעיקר לאחר גאולת י"ט כסלו⁷⁵ – שהמניין עצמו, ולא רק „התפשטות“ ממנו, יוצא החוצה⁷⁶. ומשמעות המושג „חוצה“ אצל האדם עצמו – היא המדות וכח השכל שלו⁷⁷. וכדי ליצור את החיבור בין ה„מעייין“ עצמו – האור הכללי של תורת החסידות – לבין המעיינות שב„חוצה“ – התלבשות בהשגה – נדרשה פעולה מיוחדת של המגיד ממוזעריטש – „ואביו שמר את הדבר“, בדומה ליעקב, כאשר צריך היה ליצור את החיבור בין מעשה האבות למעשה הבנים, כדלעיל.

פעולה זו היא מעשהו של המגיד, אשר לפני הסתלקותו נטל את ידו של אדמו"ר הזקן ואמר – י"ט כסלו הוא יום ההילולא שלנו⁷⁸!

(71) ראה ה' השיחות תורת שלום ע' 26. ע' 113 ואילך.
 (72) ראה לקו"ש ח"ט [המתורגם] ע' 164 ואילך. ח"ט [המתורגם] ע' 267.
 (73) ויתירה מזו – ע"ז נעשה שלימות כביכול בתורת הבעש"ט, כי ע"י התלבשות של תורת החסידות בהשגה נמשך עצם פנימיות התורה (ד"ה פדה בשלום תרפ"ה בשם אביו כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע – י"ט כסלו עטר"ת (נדפס בסוף ס' השיחות תורת שלום הוצאת קה"ת תשמ"ג)). – וראה במקומות שבהערה שלפנ"ו. ובהערה 75. וש"נ.
 (74) מענה המשיח הבעש"ט שיבוא לכשיפוצו מעיינותיך חוצה (הבעש"ט באגרתו הידועה ע"ד עליית הנשמה שלו בשנת תק"ז – נדפסה בסו"ס בן פורת יוסף. כתר שם טוב בתחלתו. ועוד).
 (75) תורת שלום ס"ע 112 ואילך.
 (76) ראה לקו"ש ח"י ע' 106 ואילך. ח"ט [המתורגם] ע' 304 ואילך. וש"נ.
 (77) ראה אוה"ת לתהלים (יהל אור) ע' תנה, שהמדות (ו"א) נק' חוץ לגבי חו"ב.
 ואולי י"ל שגם המוחין נק' חוץ לגבי האמונה שלמעלה מהשכל ובפרט לגבי עצם הנפש (ראה לקו"ת ויקרא ד, ב).
 (78) לקו"ד ח"א קא, א.

הוספה

בשורת הגאולה

ח.

„אלה תולדות יעקב יוסף“ – רומז על ההוספה בהתגלות והפצת תורת חסידות חב"ד ע"י רבותינו נשיאינו ממלאי מקומו של רבינו הזקן, עד לכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, יוסף שבדורנו, שאצלו היתה הדגשה מיוחדת בהענין ד"יוסף ה' לי בן אחר", לעשות מ"אחר" „בן“³, ובהדגשה יתירה בבואו לחצי כדור התחתון (ע"ד ובדוגמת ירידת יוסף למצרים), שע"ז נעשה הגילוי דתורת החסידות (ביחד עם הפצת התורה והיהדות) בכל העולם כולו, גם בתחתון שאין תחתון למטה ממנו.

ובזה ניתוסף עוד יותר באופן ד"פרצת עליך פרץ" – במשך הארבעים שנה שבהם „קאי איניש אדעתי דרביי“⁵, באופן ד"לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע" – שהפצת המעיינות חוצה נעשית באופן ד"ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה", עד לפנה הכי נדחת בקצוי תבל, פריצת כל הגדרים, שלכן, מוכנים כבר לביאת משיח צדקנו, „פרץ זה משיח, שנאמר עלה הפורץ לפניהם“.

* * *

- 1) וישב לו, ב.
- 2) ויצא ל, כד.
- 3) ראה אוה"ת עה"פ.
- 4) וישב לח, כט.
- 5) ע"ז ה, רע"ב.
- 6) תבוא כט, ג.
- 7) ויצא כח, יד.
- 8) מיכה ב, יג.
- 9) אגדת בראשית ספס"ג. וראה גם ב"ר ספפ"ה (ובפרש"י): „זה רבה על כל הפריצים ממך יעמוד (משיח שנאמר בו) עלה הפורץ לפניהם“.

לפני הסתלקותו של המגיד⁷⁹, כאשר היה צריך להתחיל הגילוי של תורת החסידות באופן של „יפוצו מעיינותיך חוצה“ – התלבשות של אור החסידות בהשגה – באופן של „יתפרנסו“⁸⁰, אמר המגיד לאדמו"ר הזקן

מילים אלו, ובכך נוצר החיבור של המעיין עצמו, כפי שהוא אצל אבות החסידות, עם המעיינות היוצאים חוצה. (משיחות ש"פ וישב תשט"ו ש"פ מקץ תש"מ)

לימות המשיח כ' (אף אשר) זה כמה מאות שנים שנתגלה כ' (כי הלימוד צ"ל דוקא באופן של) יתפרנסו כ' יפרשו מאמרו העמוקים בהקדמות שגילה הא"י זלה"ה כ' שיבינו כ' כי הלומד גירסא בעלמא הגם שיש לו שכר טוב כ' עכ"ז הסגולה דבגינ' וקראתם דרור היא כשיתפרנסו וילמדו פירושי המאמרים כ' – ראה גם כן הקדמת הרח"ז לשער ההקדמות.

79) ראה גם לקו"ש ח"י (ע' 100 ואילך. ע' 106 ואילך) מה שאמר הה"מ בשבת לפני הסתלקותו ושייכותו ל"ט"כ ולהפצת המעיינות חוצה.

80) לשון התקו"ז (ת"ז בסופו). ובהקדמת מקדש מלך לזוהר: יתפרנסו .. כשיפורש להם אמיתות מאמרו כ'. ובכסא מלך (לתקו"ז שם): בדרא בתראה דוקא קרוב

לזכות

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו
מלך המשיח

ויה"ר שע"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח
לעולם ועד